

Ježíšovo poslání

Texty na tento týden

L 15,4–7.17; 16,25.26.29.31; 19,7–10

Základní verš

„Neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo.“ (L 19,10)

Pokud bychom měli najít „programové prohlášení“ pro Ježíšovu službu, asi nejuvýstižnější by byla slova: „Hledat a spasit, co zahynulo“. Anebo – jak to vyjadřují jiné překlady: „Hledat a zachránit, co je ztraceno“.

Co zahynulo? Co se ztratilo? Samotné lidstvo se odcizilo Bohu, je naplněno hříchem, zklamáním a zoufalstvím, lidé jsou podrobeni smrti. Pokud by pro nás nikdo nic neudělal, byli bychom ztraceni.

Díky Ježíši má každý z nás důvod k naději.

„Když Adam a Eva neposlechli Boha – a tedy zhřešili – odvrátili se od Boží lásky a přerušili přátelský vztah s ním. Sami se od Boha odloučili. Pak už nemohli mluvit s Bohem přímo. Ježíš Kristus však obnovil přerušené spojení. Vytvořil mezi nebem a zemí most, po kterém k nám mohou přicházet andělé, pomáhat nám a povzbudit nás. Umožnil hříšným, slabým a bezmocným přístup ke zdroji nekonečné moci.“ (SC 20; CVP 27)

Celá Bible – od Genesis až po Zjevení – je příběhem Boha, který hledá ztracené lidstvo. Lukáš tuto pravdu představuje pomocí třech Ježíšových podobenství – o ztracené ovci (L 15,4–7), o ztraceném penízi (L 15,8–10) a o marnotratném (ztraceném) synu (L 15,11–32).

Ztracená ovce a ztracený peníz

“Má-li někdo z vás sto ovcí a ztratí jednu z nich, což nenechá těch devadesát devět na pustém místě a nejde za tou, která se ztratila, dokud ji nenalezne? ⁵Když ji nalezne, vezme si ji s radostí na ramena, ⁶a když přijde domů, svolá své přátele a sousedy a řekne jim: „Radujte se se mnou, protože jsem našel ovci, která se mi ztratila.“ (L 15,4–6)

Osobní studium

Co podobenství zaznamenané v L 15,1–7 říká o Boží lásce k lidem?

Ve světě, který se nám oprávněně může jevit jako lhostejný, toto podobenství představuje úžasnou pravdu: Bůh nás tak velmi miluje, že za námi přichází, aby nás k sobě přivedl. Někdy je možné slyšet, že lidé hledají Boha. Ve skutečnosti je to přesně naopak – Bůh hledá nás.

„Člověk, který se odevzdal Kristu, má pro Spasitele větší cenu než celý svět. Vykupitel by byl prošel utrpením na kříži, i kdyby měl zachránit pro své království jen jediného člověka. Nikoho, za koho zemřel, nepustí. A pokud se jeho následovníci nerozhodnou od něho odejít, bude je pevně držet.“ (DA 483; TV 308)

Podobenství o ztracené minci se nachází pouze u Lukáše (L 15,8–10). Ztracená mince mohla pro ženu být cennější, než když bychom v dnešní době ztratili nějakou drobnou minci. (1) V Judsku žilo mnoho velmi chudých lidí. Mince, jež je zmíněna v podobenství – drachma (ČSP), stříbrný peníz (ČEP) – představovala hodnotu průměrné denní mzdy dělníka. (2) Mnohé ženy měly jako věno deset stříbrných mincí, které nosily na čelence či jako přívěsek na krku nebo v malé peněžence – jako znak toho, že jsou vdané (tedy určitý symbol, který dnes představuje snubní prsten).

V obou zmíněných případech ztráta znamenala velmi nepřijemnou záležitost. Právě proto žena z podobenství rozsvítila lampu a vymetla celý dům (který měl pravděpodobně hliněnou podlahu) – dokud mince nenašla. A když ji konečně našla, její srdce bylo naplněno radostí – proto běžela za svými přítelkyněmi a sousedkami, aby s nimi sdílela tuto radost.

Obě podobenství končí stejně: „Radujte se se mnou, protože jsem našel, našla...“ (L 15,6.9). Bůh nás hledá – a když nás nalezne, má radost. K této radosti vybízí i všechny ostatní: „Právě tak je radost před Božími anděly nad jedním hříšníkem, který činí pokání“ (L 15,10; B21).

„I když mince leží pod smetím v prachu, zůstává stále stříbrem. Majitel ji hledá pro její cenu. Podobně má v Božích očích cenu každý člověk, i když padl do hříchu. Na mincích býval obraz a nápis panovníka. Podobně byl člověk na počátku stvořen k Božímu obrazu. Hřích sice tento obraz do značné míry setřel, ale přesto je na každém člověku stále patrný. Bůh chce zachránit každého člověka a plně v něm obnovit svůj obraz spravedlnosti a svatosti.“ (COL 194; PM 97)

Aplikace

Moderní věda a filozofie počítá s názorem, že jsme pouze výsledkem náhody v nehostinném vesmíru, jemuž nezáleží na naší existenci. V čem se poselství zmíněných dvou podobenství diametrálně liší od tohoto pohledu?

Podobenství o marnotratném synu (1)

Tu šel do sebe a řekl: „Jak mnoho nádeníků u mého otce má chleba nazbyt, a já tu hynu hladem!“ (L 15,17)

Osobní studium

Podobenství o marnotratném synu (L 15,11–32) je považováno za jedno z nejkrásnějších příběhů o odpuštější podstatě lásky. Ve svém evangeliu ho zaznamenává pouze Lukáš. Mohli bychom ho nazvat i jinak – třeba podobenstvím o milujícím otci a dvou ztracených synech. Jeden syn dal před otcovou láskou přednost lehkovážnému a nevázanému životu v dalekých krajích. Druhý syn sice zůstal doma, ale nepochopil ani podstatu otcovy lásky, ani co to znamená, být bratrem. Podobenství je možné rozdělit na sedm částí – čtyři budou o mladším synovi, dvě o otci a jedna o starším bratrovi.

1. „Dej mi“ (L 15,12). V příběhu není zmíněno, co syna vedlo k rozhodnutí odejít. Pravděpodobně to nebyl výsledek nějakého náhlého popudu. Hřích často přichází až po dlouhém zvažování a přesku-pení životních priorit. Je možné, že se mladší syn zamiloval do krásných a přitažlivých dalekých krajin. Nevíme také, jaký vztah měl s otcem. Možná se mu zdálo, že je otec příliš starostlivý, možná bylo jeho láskyplné objetí příliš těsné. Třeba si nerozuměli. Syn chtěl nějakou změnu, chtěl zažít nové věci. Jeho touha po nezávislosti byla pravděpodobně příčinou jeho vzpoury.
2. „Odešel do daleké země a tam rozmařilým životem svůj majetek rozházel“ (L 15,13–16). Mladší syn si nechal vyplatit celý svůj podíl na otcově majetku a odešel do daleké země. To místo bylo daleko od otcova domu. Nebyl zde laskavý a starostlivý dohled ani otcova ochranná hradba či jeho milosrdné objetí. Z textu se dozvídáme, že syn žil „rozmařilým životem“. Řecké slovo pro rozmařilost („asótós“) se v Novém zákoně vyskytuje už jen třikrát – ve formě podstatného jména se v Ef 5,18 překládá jako „prostopášnost“, která je výsledkem opilosti; v Tt 1,6 je přeloženo jako „nevázanost“ a v 1Pt 4,3,4 pak také jako „prostopášnost“, která má souvislost s náruživostí, opjímáním se, bujarým hodováním i hanebnou modloslužbou (tedy vším, co se protíví nejen Bohu, ale i dobrým mravům ve společnosti). Tento způsob života přivedl mladšího syna celkem rychle nejen k chudobě, ale připravil jej také o společenskou postavení. Zůstal sám, bez peněz i jídla. Hladový a bez domova si nakonec našel práci jako pasák vepřů. Pro Žida to byl pád až na úplné dno.
3. „Přijmi mne“ (L 15,17–19). I když byl marnotratný syn ztracen, i když žil nevázaným způsobem života, stále byl synem. A stále také měl možnost změnit se. V L 15,17 je zaznamenáno, že „šel do sebe“, vzpomenu si na domov, na otce i jeho lásku. Vrátil se domů s připraveným vyznáním viny. Poprosil otce: „Přijmi mě.“ Řekl tím vlastně: Udělej se mnou, co uznáš za vhodné. Budu ti sloužit, chci být zde, protože jsi spravedlivý. Nejlepším domovem je Otcovo srdce.

Aplikace

Svět a jeho hodnoty se nám mohou jevit jako lákavé. Když uvažuješ o tom, jak vypadá svět okolo tebe, o kterých věcech říkáš: „To se mi líbí“ či „Tamto bych si pořídil“. Kdy tě tyto myšlenky napadají nejčastěji?

Podobenství o marnotratném synu (2)

Pravím vám, že právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. (L 15,7)

Osobní studium

4. „I vstal a šel ke svému otci“ (L 15,17–20). Návrat byl pro syna cestou pokání. Tato cesta začala tím, že „šel do sebe“. Uvědomil si, kde je a co se s ním dělo, a porovnal to s tím, jak bylo u otce. To ho vedlo k činu: „vstal a šel“ (L 15,20). Marnotratný syn se vrátil domů s připravenými slovy, která velmi dobře vystihují, co znamená pokání.
 - a) Uznání toho, že otec je „můj otec“ (L 15,18). Marnotratný syn v tomto případě musí důvěřovat otci a spolehnout se na jeho lásku a odpuštění. Podobně i my se potřebujeme naučit důvěřovat svému nebeskému Otci a vírou přijmout, že je laskavý a odpouští nám provinění.
 - b) Vyznání – to, co syn učinil, nebyl jen nějaký osobní omyl či selhání, ale hřích vůči Bohu a vlastnímu otci.
 - c) Pokání – „nejsem už hoden“ (L 15,19). Podstatou skutečného pokání je rozpoznání vlastní hříšnosti a bezmocnosti v protikladu k Boží svatosti.
 - d) Prosba – „přijmi mne“ (L 15,19). Cílem pokání je podřízení se Boží vůli – ať už je jakákoliv. Syn se vrátil domů.
5. „Otec ho spatřil a hnut lítostí běžel k němu, objal ho a políbil“ (L 15,20.21). Ve chvíli, kdy se mladší syn rozhodl odejít z domu, tížil otcovo srdce zármutek, přes který probleskovala naděje. Jeho život byl čekáním a bděním. Až jednou ho uviděl – „když byl ještě daleko“. A co udělal? „Otec ho spatřil a hnut lítostí běžel k němu, objal ho a políbil“ (L 15,20). Tato situace nádherně vystihuje Boží charakter.
6. „A začali se veselit“ (L 15,22–25). Otec svého syna objal, dal mu nejlepší šaty, prsten na ruku a obuv na nohy. Celý dům oslavoval. Pokud bychom synův odchod z domova popsali jako smrt, jeho návrat je vzkříšením – a to je velký důvod k radosti. Přestože byl tento syn marnotratný, stále byl synem. Jeho pokání a návrat vyvolaly v nebi velikou radost (L 15,7).
7. „Starší syn“ (L 15,25–32). Mladší syn se ztratil, když se rozhodl odejít z otcova domu. Starší syn byl ztracený, i když byl doma. Nevíme, zda i on toužil odejít do dalekých krajů, nebo jen neuměl odpouštět. Víme však, že jeho srdce bylo plné hněvu, výčitek a samospravedlivosti. Nechce mladšího bratra přijmout zpět. Když mluví s otcem, nazývá ho „tenhle tvůj syn“ a hned připomíná jeho provinění, chyby a nemravný život. Má stejný postoj jako farizeové, kteří Ježíši vyčítali, že „přijímá hříšníky a jí s nimi“ (L 15,2). Otcova poslední slova v tomto podobenství představují Boží postoj ke každému hříšníku, který se chce vrátit: „Máme proč se veselit a radovat, poněvadž tvůj bratr byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen“ (L 15,32).

Aplikace

V čem měl starší bratr pravdu? Jak ti toto podobenství ukazuje, že evangelium není o tom, co se nám zdá správné, ale co za správné považuje Bůh?

Promarněná šance

²⁵Abraham řekl: „Synu, vzpomeň si, že se ti dostalo všeho dobrého už za tvého života, a Lazarovi naopak všeho zlého. Nyní on se tu raduje, a ty trpíš. ²⁶A nad to vše jest mezi námi a vámi velká propast, takže nikdo – i kdyby chtěl – nemůže přejít odtud k vám ani překročit od vás k nám.“ ... ²⁹Ale Abraham mu odpověděl: „Mají Mojžíše a Proroky, ať je poslouchají!“ ... ³¹Řekl mu: „Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.““ (L 16,25.26.29.31)

Osobní studium

Přestože Ježíš přišel „hledat a spasit, co zahynulo“, nikdy nikoho nenutil přijmout záchranu, kterou nabízí. Spasení je zadarmo a je dostupné všem. Aby však pro nás mělo význam a smysl, každý z nás ho potřebuje vírou přijmout. Toto přijetí nás vede k životu, který je v souladu s Boží vůlí. Místo a čas pro toto rozhodnutí jsou vždy stejné: tady a teď.

Podobenství o boháči a Lazarovi (L 16,19–31) zdůrazňuje, že spasení je záležitostí „dneška“, protože po smrti již není možné cokoli změnit.

„Nyní je den spásy“ (2K 6,2). Podobenství se nezabývá tím, že by mělo být něco špatného na tom, že je člověk bohatý – a naopak, že by na chudobě bylo něco osudově dobrého. Podobenství nás vybízí k tomu, aby nikdo z nás nepromeškal nabídku být spasen, aby nikdo z nás nepropásal možnost žít životem zachráněného člověka. Všichni se musíme rozhodnout „dnes“ – ať už jsme bohatí, či chudí, vzdělaní nebo nevzdělaní, mocní či bezmocní. Každý z nás je souzen podle toho, jaký postoj máme ke Kristu a jeho nabídce záchranu. „Hle, nyní je čas příhodný, nyní je den spásy!“ (2K 6,2).

Podobenství také zdůrazňuje, že nebeská odměna nijak nesouvisí s naším materiálním bohatstvím. Bohatý muž se sice „nádherně a vybraně strojil a den co den skvěle hodoval“ (L 16,19), ale unikla mu podstata života – nepoznal Boha. Kdo si totiž nevšimne bližního, ten nedal ve svém životě na první místo Boha. Hřích bohatého muže nespočíval v jeho bohatství. Zhřešil, protože si nechtěl připustit, že Boží rodina je o hodně větší a širší, než si představoval.

„Každý člověk jen jednou umírá, a potom bude soud“ (Žd 9,27). Po smrti neexistuje žádná další možnost. Ježíš v tomto podobenství také upozorňuje na to, že nebude žádná „druhá šance“ na spasení. Měli jsme na tomto světě dost důkazů i příležitostí k tomu, abychom se vědomě rozhodli, zda chceme stát na straně dobra či zla. Nauky či názory, které říkají, že po smrti může člověk na svém osudu ještě něco změnit, jsou od základu falešné.

Aplikace

Rádi mluvíme o tom, co pro nás Bůh učinil a činí, aby nás zachránil. Přemýšlej o lidech (a vyjádři za ně vděčnost), kteří pro tebe udělali něco dobrého a důležitého. Lidé, kteří jsou v nouzi a problémech, mají svou tvář, konkrétní jméno (v podobenství to byl Lazar). Jak můžeš konkrétně pomoci druhým lidem, kteří to potřebují?

Byl jsem slepý a nyní vidím

⁷Všichni, kdo to viděli, reptali: „On je hostem u hříšného člověka!“ ⁸Zacheus se zastavil a řekl Pánu: „Polovinu svého jmění, Pane, dávám chudým, a jestliže jsem někoho ošidil, nahradím mu to čtyřnásobně.“ ⁹Ježíš mu řekl: „Dnes přišlo spasení do tohoto domu; vždyť je to také syn Abrahamův. ¹⁰Neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo.“ (L 19,7–10)

Osobní studium

Ježíšovo „programové prohlášení“ – „Neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo“ (L 19,10) – je potvrzením toho, že se zajímal o celého člověka. Ježíš přišel, aby lidi uzdravil – v tělesné, duševní, duchovní i sociální oblasti. V Lukášově evangeliu jsou uvedeny dva příklady toho, jak Ježíš uzdravil zlomené lidi. První byl nemocný tělesně – byl slepý, druhý pak duchovně. Oba byli vyčleněni ze společnosti – jeden byl žebrák, druhý výběřčí daní. Oba však chtěli přijmout Kristovu záchranu. A obou se dotkla Ježíšova uzdravující moc.

První příběh je uveden v L 18,35–43. Co je pro tebe v tomto příběhu nejdůležitější? Jak je zde vykreslena naše závislost na Bohu? Kdy jsi naposledy v životě volal: „Ježíši, smiluj se nade mnou!“?

Marek ve svém evangeliu zmiňuje jméno tohoto člověka – Bartimaios (Mk 10,46). Žebral nedaleko Jericha. I když byl tělesně postižený a žil v absolutní chudobě, na pokraji společnosti, najednou se ocitl blízko Boží moci: „Řekli mu, že tudy jde Ježíš Nazaretský“ (L 18,37). Jeho nitro naplnila naděje a ve víře začal volat: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ (L 18,38.39). Víra nepotřebuje oči a uši, ani nohy a ruce, ale srdce, které touží po Stvořiteli.

Dalším příkladem byl Zacheus. Jeho příběh je zachycen v L 19,1–10. Zkus se na celou událost podívat očima Zachea a potom očima ostatních lidí kolem. V čem se pohledy budou lišit? Jak podle tebe vnímal celou událost Ježíš?

Ježíšovo setkání se Zacheem zaznamenává jen Lukáš. Kristovo poslání hledat a zachránit ty, co zahynuli, se nádherně naplnilo v životě Zachea, hlavního výběřčího daní a poplatků v Jerichu. Z pohledu farizeů byl Zacheus velký hříšník. Avšak právě jeho Ježíš zachránil. Celý příběh je zvláštní a může na našich tvářích oprávněně vyvolat úsměv. Postavou malý šéf daňového úřadu se škrábe na fíkovník, aby mohl zahlédnout Ježíše. Kristus, Spasitel světa, se zastavuje pod fíkovníkem, žádá Zachea, aby slezl dolů, a sám se zve do jeho domu. Když si Zacheus uvědomí, jak je hříšný, rozhodne se napravit křivdy, jichž se dopustil. A tehdy Ježíš řekne osvobozující slova: „Dnes přišlo spasení do tohoto domu; vždyť je to také syn Abrahamův“ (L 19,9).

Aplikace

Je lehké rozpoznat a vidět nedostatky a chyby na druhých lidech. Často jsme však slepí k vlastním hříchům. Které události, vztahy a činy ve tvém životě potřebují nápravu? Nezáleží na tom, jestli se odehrály před krátkým časem či v dávné minulosti – pokud tě tíží, přines je před Ježíše, vyznej svůj hřích a spasení přijde i k tobě.

Podněty k zamyšlení

„Ztracenou ovcí Kristus neznázornil jen zbloudilé jedince, ale celou naši planetu, která se odvrátila od Boha a je zasažena hříchem.“ (COL 190; PM 95)

„Kdo z lidí zná skutečnou hodnotu člověka? Chceme-li ji pochopit, jděme s Kristem do Getsemanské zahrady a prožijeme s ním hodiny úzkosti, kdy mu z čela stékaly velké krůpěje potu jako krev. Pohledme na Spasitele vyvýšeného na kříži a zaposlouchejme se do jeho zoufalého volání: ‚Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?‘ (Mk 15,34) Pohledme na jeho zkrvavenou hlavu, proboděný bok a poraněné nohy. Uvědomme si, že Kristus dal všechno v sázku. Celé nebe se pro naši záchranu vydalo do nebezpečí. Pod křížem si připomeňme, že Kristus by svůj život obětoval i pro jediného hříšníka. Jedině tak můžeme poznat hodnotu člověka.“ (COL 196; PM 98)

Otázky k rozhovoru

1. *Téměř všechna náboženství představují člověka jako toho, který hledá Boha. Judaismus a křesťanství však představují Boha, který hledá člověka. („Hospodin Bůh zavolal na člověka: ‚Kde jsi?‘“ – Gn 3,9; „Hospodin řekl Kainovi: ‚Kde je tvůj bratr Ábel?‘“ – Gn 4,9; „Bůh mu řekl: ‚Co tu chceš, Elijáši?‘“ – 1Kr 19,9; „Ježíš pohlédl vzhůru a řekl: ‚Zachee, pojď rychle dolů, neboť dnes musím zůstat v tvém domě“ – L 19,5.) Jaká byla vaše osobní zkušenost? Hledali jste Boha, nebo On našel vás? Podělte se společně o vaše vyznání.*
2. *Vraťme se k části na úterý. V čem spočíval omyl staršího bratra? Jakými slovy byste charakterizovali jeho vztah k mladšímu bratrovi? Proč je tak přirozené, abychom se i my dívali stejným způsobem na lidi okolo nás?*
3. *V podobenství o boháči a Lazarovi Ježíš řekl, že lidé, kteří nevěří, co je zaznamenáno v Písmu, by nepřesvědčilo ani to, kdyby někdo vstal z mrtvých. V čem je toto podobenství určitým předznamenáním situace po Kristově vzkříšení? Co vás dokáže přesvědčit, abyste změnili svůj pohled na různé záležitosti?*
4. *Ježíš ve své záchraňující službě pomáhal všem – bez ohledu na jejich společenské postavení – slepému žebrákovi, celníku Zacheovi, členovi židovské rady Nikodémovi, samařské ženě... Kříž velmi jasně ukazuje na rovnost všech lidí – všichni mají v Božích očích stejnou hodnotu. Jak poznamenává tato pravda náš postoj k druhým lidem? Proč je ponížování a opovrhování těmi, kteří mají jiný názor, jiné náboženství, jinou barvu pleti či mluví jiným jazykem, v příkrém rozporu s poselstvím kříže?*